

- צועקים, ולכן הראוהו שזה הי' הטענה כלפיו, שאם זה הי' כואב לו באמת - הי' צועק ומוחה ולא הי' שותק.

(ס' ילקוט דברי אסא)

דף י"א ע"ב

בגמ': א"ר חנינא סימן גדול מסר להן בן פניו למטה בת פניה למעלה.

תמוה וכי פרעה היה צריך להורות להן סימני לידה והלא מילדות בקיאות היו. ומבאר המהרש"א (בסנהדרין דף נ"ז ע"ב) שכוונת פרעה היתה שאינן צריכות לחשוש משפיכות דמים כי יהרגו הולד בעודו עובר וישראל אינו חייב על העוברים, וע"כ מסר להם סימנים אלו לאמור שאז יכולות הן להפטר משפיכות דמים קודם שיצא ראשו או רובו של עובר. ועכ"פ חזינן מהכי שהמהרש"א סובר שבני ישראל קודם מתן תורה היה להם דין ישראל ולא דין בני נח. (וזה לכאורה לאפוקי מדברי הראשונים שלאבות והשבטים היה דין בני נח).

★★

בגמ': ותחיין את הילדים תנא לא דייין שלא המיות וכו'.

בתורת הקנאות הביא בשם זכותא דאברהם שהקשה איך הותר לשפרה ולפועה להכנס לסכנה ולא לשמוע לפרעה. וע' במנחה חריבה שכתב דל"ק רק אם נאמר שהיה להן דין ישראל ולא היו מוזהרות מלהרוג העוברים, אבל אי נימא שדינן כבן נח אע"ג דאין ב"נ מצווה על קידוש השם ואינו חייב ליהרג, מ"מ שאני רציחה דאמרינן ביה מאי חזית דדמא דידך סמיק טפי.

והנה במדרש (שמות א' ט"ו) איתא וכי מאחר שלא עשו כאשר דבר אליהן אין אנו יודעים שקיימו את הילדים אלא שהיו מספקות להם מים ומזון (וזה דלא כפרש"י כאן), ותמה הפרשת דרכים דהא רישא דקרא נדרש שלא שמעו להזדווג לו ואין כאן כפילות כלל. ותירץ דה"ק מאחר דלא שמעו לענין גילוי עריות וסיכנו את נפשן כמו ישראל שמצווה על קידוש ה' על אחת כמה וכמה דלא שמעו להרוג את הילדים שגם בן נח מצווה משום מאי חזית. ולכא' יש להעיר

שמואל, הרי שמה שנקטה הגמ' בתחילה אלו דברי רב, ואידך הם דברי שמואל, והיינו דרב ס"ל דחדש ממש, וממילא גם לענין בונה בית בעינן חדש ממש, ושמואל דאמר שנתחדשו גזרותיו ס"ל דאף מחודש מקרי חדש, וממילא, מאחר דקיי"ל דהלכתא כרב באיסורי וכשמואל בדיני, ודין חזרה מעורכי המלחמה מקרי "דיני" מאחר והוא במשפטים (צ"ב כוונתו), א"כ יש לפסוק הלכה כשמואל, וע"כ שפיר פסק הרמב"ם דאין הלכה כרבי יהודה, אלא דאפילו אם חזר ובנה ביתו על מכונו ג"כ חוזר.

★★

בגמ': א"ר סימאי, שלשה היו באותה עצה, בלעם ואיוב ויתרו.

וברש"י (כאן): באותה עצה דנתחכמה לו ע"כ. וברש"י סנהדרין (ק"ו ע"א) כתב: באותה עצה שגזר פרעה על כל הבן הילוד היאורה וכו' ע"ש. אך בדעת זקנים לבעלי התוס' פירשו דקאי על העצה המפורשת בסו"פ בלק שהכשיל את בניי בזימה ע"ש.

ועי' בשפת אמת ליקוטים פר' יתרו (ד"ה עמנו היית בעצה וכו') שפי' לדעה זו שיתרו היה בעצה דפרעה דכל הבן וגו' וברח כדברי חז"ל שם, ולכן שפיר זכה שנאמר בו (שמות י"ח, י"ט): איעצך ויהי אלוקים עמך וגו' אך אצל בלעם אדרבה נאמר (במדבר כד, יד) איעצך לרעה ולא לטובה. עכד"ק. ופירוש זה בודאי מובן לפירוש רש"י הנ"ל, דהעצה ר"ל העצה דפרעה דכל הבן וגו' ושפיר נאמר אצל יתרו אח"כ: איעצך וגו'. אבל אי קאי כדברי הדעת זקנים על העצה דסו"פ בלק צ"ע איך נאמר בו כבר הרבה לפני זה איעצך וגו' בפר' יתרו ודו"ק.

★★

בגמ': איוב ששתק נידון ביסורים.

וצ"ב מהו המדה כנגד מדה.

וביאור הגרי"ז מבריסק ז"ל כי לכאור' היה איוב יכול להתנצל שכיון שהעם הי' עם עצת בלעם לענות בני ישראל, מה הי' יכול לעשות. לכן דנוהו ביסורים, שכל מי שכואב לו - צועק, ולכאור' מה תועלת בצווחתו, אלא בע"כ אם זה כואב